

DUMINECA

Organul Vicariatului Episcopal gr. cat. român din Maramureș
și organ informativ al AGRU-lui din Eparhia Maramureșului

Blatoul de distribuire: Librăria Asociației Sighet, Piața Unirei No. 25

Apare în fiecare Duminică.

Prețul unui exemplar: 1 Leu

Toate din iubire față de Dumnezeu!

Un secret pentru a deveni bogați în cer.

(Pătrunși de importanța ideilor ce urmează, am tradus cititorilor noștri broșura lui Marianus: *Alles aus Liebe zu Gott! Ein Geheimnis, für den Himmel reich zu werden*, apărută în Freiburg (Elveția) Kanisiuswerk No. 30. Păpstl. Drukerei 1933.)

Intenția bună este adevărată vistierie, în care omul își poate aduna merite nemărginite pentru cer. Cel ce e în starea harului sfințitor, poate să-și câștige veșnice comoare în schimbul faptelor bune, fie acelea cele mai neînsemnate. Un lucru e necesar la aceasta: *intenția bună*, va să zică, el să facă toate din iubire față de Dumnezeu. O, dacă ar înțelege oamenii arta de a deveni bogat prin puțină oboseală! Bunul Dumnezeu nu privește atât la „ce”, cât la „cum” în apucăturile noastre. Cât de mulți se vor mira odată la intrarea veșniciei, că în ciuda tuturor lucrărilor, oboselilor și

suferințelor lor trebuie să se înfățișeze înaintea lui Dumnezeu cu mâini goale, pe când alții vor fi uimiți, că prin mici și neînsemnate fapte au devenit așa de bogați.

Dacă vrem să avem dovadă limpede, că Dumnezeu inimile le privește, să ne uităm la exemplul sfinților. Cei mai mari sfinți în cer sunt chiar aceia, care pe pământ au trăit și au suferit ascuns. Fost-oare vieța Sfântului Iosif, tatăl crescător al lui Isus Hristos, însemnată în ochii lumii? Și totuși Sf. Iosif e după Prea-Sfânta Fecioară cel mai mare sfânt al cerului. Sfințenia lui era ascunsă și minunată. Și cât de sfântă e Maria și cât de înălțată deasupra măririi tuturor îngerilor și sfinților! Și totuși vieța ei era neobservată și ascunsă; Ea a devenit sfântă prin munca de toate zilele. Insuși Isus, treizeci de ani a

lucrat muncile cele mai neînsemnate și totuși El printr'o simțură astfel de faptă are mai mult merit, decât cât a păcătuit lumea întreagă, și prin ea a lădat pe Tatăl ceresc mai mult, decât cum Îl poate insulta lumea întreagă, ba chiar o mie de lumi.

Sf. Tereza, a văzut mulți necunoscuți sfinți în cer, care au avut parte de mai mare mărire, decât mulți, care au fost canonizați. Cardinalul Bellarmin, confesarul Sfântului Aloisie a spus, că în cripta mănăstirei se odihnesc mai mulți frați tineri, care în sfințenie s'au apropiat de Sf. Aloisie.

Vieța celor mai mulți oameni nu se compune din fapte extraordinare, și chiar și aceia, pe care Spiritul Sfânt îi îndeamnă la ceva lucru mare, în cea mai mare parte a vieții lor sunt silii să facă acte comune și de toate zilele.

(Va urma)

Românism și Catholicism *)

În calitate de catolici, credeam că ne va fi greu să obținem asentimentul pentru „bun Român” și nu duceam nici o grijă pentru admiterea calității de „Român” simplu! Ne îndreptasem bateriile, țintind prima tranșee, în timp ce rezistența ne pîndea, formidabilă, abia la rândul al doilea de întărituri, a căror prezență nici nu o bănuisem, întocmai ca soldații noștri din războiul Independenței, la luarea Griviței!

Într'adevăr, luptându-ne pentru a ni se recunoaște calitatea de „bun Român”, credeam că prin aceasta ni se va recunoaște pe lângă calitatea de Român, în plinătatea înțelesului — deci în primul rînd al înțelesului etnic — și aceea mai rară de „bun,” față de unii care poate sunt numai „Romîni”, fără să fie și „buni”. Cu alte cuvinte afirmam exact ceea ce-i atribuiți Părintelui Russu dela Blaj, că la noi se găsește „forma eminentă” a Romînismului. Căci la învinuirea S. S. Părintelui Scriban, că faptul de a se converti la catholicism pervertește pe un Român, tocmai în înțelesul acesta, că desromînizându-l îi deschide drumul spre micșorarea patriotismului, noi răspundem — și chiar cu un început oarecare de dovadă — că dimpotrivă, catolicizarea, departe de a desnaționaliza pe un Român, îi dese-

vîrșește ființa lui etnică și deci, departe de a-i slăbi, îi sporește patriotismul.

Logica este neînduplecată și cât timp noțiunea de „Romîn” își păstrează identic înțelesul, atât în expresia de „bun Român”, cât și în aceea de „Romîn” pur și simplu, ea cere imperios ca orice „bun Român” să fie neapărat și „Romîn” simplu, lăsând nehotărît dacă și orice „Romîn” simplu este pe deasupra și „bun”; ba chiar implicând o probabilitate negativă, căci altfel expresia „bun Român” ar fi numai un pleonasm.

D-voastră însă, fără a păcătuți în contra logicii — sunteți prea familiarizat cu ea — ne-ați spulberat speranțele, prin aceea că ați făcut o distincție — vedeți puterea aceluia teribil „*distinguo*” din cauza căruia se persiflează la noi filosofia scolastică? — între înțelesul cuvântului „Romîn,” din expresia „Romîn” pur și simplu și înțelesul cuvântului „Romîn”, din expresia „bun Român”. Ați lăsat noțiunii „Romîn,” din această din urmă expresie, un înțeles foarte vag, pentru că l-ați desbrăcat tocmai de miezul lui, adică de caracterul lui „etic”, ne lăsându-i nici măcar valoarea noțiunii „cetățean”; l-ați evaporizat poate chiar până la gradul abia de „filo-român.”

Desigur că cetindu-vă, inima lui Bercu Solomon din târg dela Pașcani trebuie să se fi înduioșat pînă la lacrimi, cînd v'a auzit „zicându-i” bun Ro-

mîn; însă m-aș mira dacă pentru acelaș motiv umbra lui Ion Brătianu, tatăl, nu v'a apărut în vis cu gestul cel mai amenințător în indignarea lui! Noi însă, care n'avem nici modestia unui Bercu Solomon și nici pretențiile unui Brătianu, nici nu plângem de bucurie, nici nu ne indignăm că ne-ați acordat prea puțin. Luăm numai act cu satisfacție și vă exprimăm toată recunoștința dacă, în viitor, nu ne veți lua îndărăt ce ne-ați dat acum, poate dintr'o generozitate grăbită, întrucât ați văzut esențialul problemei în întrebarea dacă suntem „Romîni” pur și simplu și ne-ați acordat calitatea de „bun Român” și pentru că o merităm, dar și mai mult pentru că vi s'a părut secundară.

Vă mulțumim încă odată pentru această „curtenie”, însă vă rugăm să nu vă supărați, dacă în loc de a o păstra pentru noi, o trecem întregă călugărițelor catolice din România, care nu sunt Românce, — deoarece li se cuvine — în timp ce, pentru noi, cerem ceva mai mult.

Noi cerem epitetul de „bun Român”, în înțelesul Părintelui Russu, care dealtminteri îi dă înțelesul lui propriu, adică de Român în sensul etnic al noțiunii, plus un anumit grad de „eminentă”, de „desăvârșire.” D-voastră aveți tot dreptul de a face distincția pe care ați făcut-o; trebuie totuși să recunoașteți că este puțin „subiectivă”, ca tot ce se ia într'un

*) Din cartea: Romînism și Catholicism I. Frollo. București. Tip. Bucovina. Carte plină de actualități. Recomandăm tuturor.

înțeles figurat. Nu cred să fi ajuns în limba română expresiile de „bun Român” și de „Român bun” la un grad atât de precis de deosebire ca expresiile franjuzești de „honnête homme” și „homme honnête”. În orice caz înțelesul pe care l-ați dat D-voastră lui „bun Român”, prin distincția pe care ați făcut-o, este metaforic, căci conține o comparație prescurtată. Despre o persoană — poate fi și străină — care „simte românește” și lucrează din răpuțeri pentru binele României se spune că este ca un Român bun și apoi aceiași idee se exprimă mai concis și mai puternic spunând: este „bun Român.” Însă pentru că totdeauna metafora dă mai puțin decât înțelesul propriu — vorba Francezului: „comparaison n'est pas raison” — bucuria lui Bercu Solomon este îndreptățită, fiindcă îi dați ceva la ce nu se aștepta, iar indignarea lui Ion Brătianu este de asemenea legitimă, căci îi răpiți ceva din a lui. Cum? ... fiul meu — catolic și el — care, în linie bărbătească, reprezintă abia a patra generație stabilită în țară, la auzul articolului D-voastră m'a întrerupt cu vorbele: „Ce? Nu sunt eu Român?”... și apoi sculându-se în picioare și adresându-se D-voastre: „Comte, connais-tu bien Don Diègue?...” și Ion Brătianu să nu se minie de o mie de ori mai mult, el cere a făcut, sau, ca să nu vorbim în sens figurat, care a contribuit atât de mult la crearea României? Câte generații vă trebuie ca un

străin să se românezeze cu totul? Si încă dacă este o persoană de seamă poți să-i numeri generațiile, dar lui Vasile Stan din Băilești, pe care ești dispus a-l socoti drept modelul Romînului adevărat, ai de unde să dovedești că și străbunicul sau străbunica lui a fost Romîn neaoș? că n'a fost nici Sîrb, nici Bulgar, nici Tătar, nici Tigan, sau chiar Grec?

Este adevărat că experiențele științifice se fac de obicei „în anima vili” și că persoanele marcante sunt cruțate, pentru că, chiar înțelegând obiectivitatea exemplificării, poate să le doară. Sunt rari medicii care își experimentează invențiile pe pielea lor proprie sau pe a unui client care le plătește operația cu sute de mii de lei. Noi însă vă asigurăm că nu socotim întrebarea ce ne-ați pus ca „iritantă.” Dimpotrivă, suntem fericiți că ne dați prilejul de a atinge asemenea chestiuni. Știm prea bine că nu „vorba,” ci „intenția” jignește și prin urmare bucuroși suntem dispuși a continua pe tonul pe care l-ați dat, numai să aveți răbdarea — mă gândesc mai mult la cetitorii decât la directorul „Cuvântului” — de a ne asculta pînă la capăt; de a ne da puțin timp ca să ne strîngem gândurile și ceva mai mult spațiu ca să ne desfășurăm ideile; căci dacă D-v. ați avut nevoie de două articole, numai pentru a stabili frumos o distincție și pentru a pune în plin o întrebare, oricîtă silință ne vom da ca să fim scurți, nu uitați că noi nu ne putem măr-

gini la a da un răspuns, ci suntem datori să-l și dovedim, bine înțeles că nu cu erudiția unei cărți, dar cel puțin cu seriozitatea la care are dreptul ziarul care ne oferă ospitalitatea. Pe de altă parte ajungând uneori „în chestii delicate”, la idei nouă pentru publicul cel mare, vom fi siliți să ne coborîm adesea la exemplificări, pentru a-i familiariza cu ele pe cetitorii noștri, înainte de a trece mai departe.

De asemenea n'aveți nevoie să duceți grijă în ceea ce privește urbanitatea discuției. Sunt convins că nici părintele Russu n'ar fi fost atât de „virulent” în replică, iar cât despre noi cari suntem numai profesori, aveți și mai puțin să vă temeți, chiar fără să contați pe legile ospitalității. Pe noi ne-a obicinuit însăși ocupația noastră să fim stăpâni și pe gânduri și pe vorbe; pe gânduri, fiindcă știința nu se face cu pasiunea, ci numai cu rațiunea; pe vorbe, fiindcă pentru a educa pe copiii care ne sunt încredințați, trebuie să le fim vecinic o pildă vie. O singură vorbă nesocotită poate uneori să strice efectul a mii de vorbe spuse cum trebuie.

Astfel deci vom căuta mai întâi, spre a răspunde la întrebarea D-voastre, să dovedim că religia, și a fortiori confesiunea nu alcătuește o notă esențială din conținutul noțiunii de Român; apoi vom încerca să arătăm pentru ce noi susținem că nota „catolic”, departe de a fi discordantă, desăvârșește noțiunea de Român, chiar în înțelesul etnic al cuvântului.

Sfătoșii.

Un articol binevenit publică domnul părinte I. Agârbiceanu în „Neamul românesc“: „Sfătoșii satului.“

Atrage atențiunea că sfătoșii nu sunt una cu înțelepții. Sfătoșii sunt tot ce e mai rău, sunt „pacostea“ satelor. Nu fac nici o treabă dar ei sunt cu gura cea mai mare. Beau și vorbesc; beau și pun țara la cale. Ei se pricep mai bine decât oricine să conducă afacerile comunei, afacerile orașului, ba chiar ale județului și a țării întregi. Toate le foarfecă și biserica și școala și primăria. Pe toți îi deapănă, pe toți îi vorbesc de rău, dar mai cu seamă pe cei „oficiali.“ Ce n'ar face ei dacă ar fi în locul lor! Cum i-ar mai fericii pe oamenii din satul lor, din orașul lor!

Dar înțelepții pe care omul cum se cade îi cinstește? „Înțelepții satelor,“ zice domnul Agârbiceanu, trăiesc în liniște, în pace, trăiesc retrași și-și văd cu încăpăținare de lucrul lor. Nu iesă la porțiță sau în drum să-și strige înțelepciunea. De obicei nici nu vorbesc, decât dacă sunt întrebați, când sunt rugați. Și chiar atunci nu țin vorbiri, nu caută forme să prindă însuflețirea sau uimirea proștilor, ci albului îi spun alb și negrului îi spun negru.

Înțelepții satelor nu bat crămele, nu adună gloată în jurul lor, nu aleargă după fruntașii, ci trăiesc retrași în ocolul lor. Și nu iesă să se pună în frun-

tea satului, decât cu sila, când sunt duși și rugați de mulțime.

Ce mare mândrie au fost și sunt pentru nația românească acești înțelepți ai satelor!

*

Sfătoșii nu sunt numai în sate, ci și în târguri; îi găsești pe străzi la anumite ore, în cafenele, prin birouri și mai cu seamă prin gazetele de partid. Acolo ei strigă strașnic contra aceloră din partidul contrar, învinuindu-i că fac afaceri, că pun adevărul sub obroc, că n'au inițiativă etc., etc.

Sunt puține foile laice care să se adreseze numai omului,

numai Românului, căruia prin lectura săptămânală ce i-o oferă să-i mai deschidă ochii asupra greutăților vieții, să caute să-l facă să înțeleagă cauzele, să-l formeze caracterul, să-l învețe ce e demnitatea, munca, stăruința, idealul, să-l facă voluntar și rezistent adversităților, să-l facă gospodar bun, să-l înfigă în pământul țării lui, să-l facă lumină și căldură și pentru alții. Puține foi avem în țară care să judece așa; în paginile lor nu e nici-o cârtire, ci numai chibzuială, îndemn, inițiative de bine, de realizări folositoare, creștinești.

Rugăciune.

O rugătoare caldă și zid neînvins
Isvor de îndurare, rugămu-ne Ție
În sufletul nostru credința o reînvie
Fii talisman de pace și astru nestins
Marie!

Tu ce prin spirit pe Unul născut
Al Tău, dăruitu-L'ai nouă, azi iară
Cădem către Tine, coboară
Din ceruri și fi-ne scut
Fecioară!

În neguri trist sufletul nost' rătăcește
Stingher e și plin e de vină
Pe o rază curată Tu vină
Din ceruri și îl mântuește
Divină!

Preasfântă e tot ce implor
O mamă curată te îndură,
— Iubire prefaci Tu din ură —
Cu suflet curat în veci să te ador
Vergură!

Proces-Verbal

dresat în a 6-a ședință ordinară a Agru-lui ținută în 8 Sept. 1935 în curtea școlii primare de Stat Botiza, fiind de față un mare număr de credincioși în frunte cu conducătorii lor intelectuali.

PROGRAM :

1. Tatăl nostru
2. Citirea Procesului Verbal din ședința trecută. Se aprobă.
3. Conferința dlui Ovidiu Gh. Groza student Sălaj, despre „Virtuțile Mariei” : 1. credința ; 2. iubirea lui Dumnezeu ; 3. fecioria și 4. umilința.

În cuvinte bine simțite dl. Ovidiu Groza, devotatul fiu al Maicii Preacurate, un congregant practicant, arată că „Maica Preacurată nu e înger,” dar „e mai mult decât un înger,” căci „e ființa cea mai minunată, care a trăit vreodată pe pământ,” e „Mama lui Dumnezeu.” Pentru a obține ajutorul Mariei, trebuie să-i urmăm, deprinzând virtuțile mai sus amintite, Termină cu o prea frumoasă rugăciune, — în cuvinte elogioase, — adresată Preacuratei, a cărei Naștere o prăznuim azi.

4. Sfântă Marie, cor, condus de preș. Trifoi Petru.

5. „O învățătură bună” cuvântare ținută de elevul Lăpușan Petru cl. I. normală. Sighet. În cuvinte bine alese arată datorința părinților de-a învăța pe copii rugăciunile și de-ai trimite la școală.

6. Vîno Isuse, cor condus de Trifoi Petru preș.

7. Protest: de ziua copilului, — glasul nemulțumitor al credincioșilor și a membrilor Agru-lui Botiza, în contra celor cari vreau să introducă avortul legal sub diferite pretense primejdii ale mamei, se aude cerând pedepsirea celor vinovați.

8. Născătoare de Dumnezeu.

D. c. m. s.

Secretar :

Preot Gheorghe German
adm. par.

Președinte :

Trifoi Petru

Protest.

„Noi credincioșii parohiei Botiza, adunați în Agru, cu un cuvânt toți credincioșii, peste 2000 de suflete, adunați la școala primară de Stat, ne opunem și înfierăm orice tentativă de ucidere sau de primejduire a vieții copilului nevinovat din sânul mamei sale, făcută de cuțitul ucigător al doctorului sau de inima rea a vreunei mame perverse, și vrem și cerem ca legea și țara să pedepsească pe aceia cari ar face fărădelegea aceasta.”

Botiza, la 8 Sept. 1935
președ. Trifoi Petru m. p. notar
Ioan Covaci m. p., v. preș. Lăpușan Ioan m. p., I. Sidău m. p.,
Trifoi Petru m. p., Elena Mel-

nic m. p., Sidău Ioan m. p.,
Manța Vasile m. p., Ioan Trifoi m. p., cassier Cupșenar
Ioan m. p., secretar Gheorghe
German m. p., Lăpușan Petru
m. p., Ovidiu Gh. Groza m. p.,
German Ioan m. p., Pop Gheorghe
m. p., Costinar Vasile m. p.
etc. etc. etc.

Unicul.

Da acesta a fost primul născut în familie.

La botezul lui, când preotul a făcut întrebarea reglementară: ce nume îi vom pune? nănașa răspunse cu inima plină de dragoste: Costică.

În ziua aceea sunetul clopotelor era mai vesel, mai argintiu, soarele mai strălucitor... așa se părea părinților fericiți.

Era frumos copilul în noul de dantelă alb ca zăpada, în leagănu-i strălucitor. Fața-i ca trandafirul, mânuțele-i grăsuții ca a îngerilor de pe tablouri. Copilul era drăguț, cașicum mâini de zine l-ar fi pus într-o noapte de Mai în potir de trandafir.

Dar acest prim născut trebuia să devină și ultimul.

El va fi moștenitorul nostru — zicea mama fericită. Unicul nostru moștenitor — adauga tata îmbră-

țișându-și cu zâmbet transfigurată odrasla.

Abia au scăpat cuvintele aceste, s'au privit confuz. Au devenit complici pentru un mare păcat.

Inzădar, dacă omul are avere; iubește viața. Iar copiii, câte neplăceri îți fac. Conturbă viața părinților.

Și unicul lor copil, nu este el atât de drăguț, ca alții zece?

— Așa-i, că nici tu nu vrei ca să ai un frățior? Și primul cuvânt rostit de micul Costică a fost: nu nu!

Intre timp „unicul” creștea, râsu-i vesel a umplut casa, așa era micul Costică, atât de drăguț ca îngerii.

Apoi s'a îmbolnăvit. Și de trei ori în zi a venit me-

dicul. Ochii-i privesc rătăciți din pat. Privirea-i obosită de temperatură caută, cere ajutor. Lacrimile reținute ale părinților, acolo înlăuntru, ard în flăcări.

— Domnule doctor, așa-i că se va vindeca? — întrebă ei, tremurând în așteptarea răspunsului.

— Se poate! — răspunse medicul cu voce nesigură. Nădăjduesc. Deși în vârsta aceasta pneumonia este periculoasă.

Apoi a venit și rândul preotului. Inzădar, Costică a murit.

— Părinte, nu este mai mare durere, ca durerea noastră. el a fost unicul nostru copil. Am făcut totul ca să fie fericit, el ar fi

moștenit toată averea noastră. Și acum, — el este mort.

Da ați făcut totul pentru el, dar v'ați greșit în socoteli, ați vrut numai un copil, iar Dumnezeu a zis: să nu fie deci nici unul. Căci Dumnezeu este domnul vieții.

Fără vorbă, părinții au sărutat mâna sfințită a preotului. Ochii preotului s'au umplut de lacrimi, a plâns de mila micului Costică și de mila atâtor suflete, care nu s'au născut.

(Traducere.)

Pentru comitet răspunde: Titu Berinde

Calendar săptămânal.

15—21 Septembrie 1935.

- 15. Dumineca d. In. sf. Cruci
Ap. Gal. 2, 16 Lit. Evg. Marcu 8, 34
M. Nichita † 372
- 16. Luni M. Eufemia
- 17. Marți M. Sofia † 120
- 18. Mercuri C. Eumenie
- 19. Joi M. Trofim
- 20. Vineri M. Eustatie
- 21. Sâmbătă Prof. Iona

MARCU 8, 34. Și chemând mulțimea cu ucenicii săi, a zis lor: „cel ce vrea să vie după mine, să se lapede de sine, și să-și ia crucea sa și să vie după mine. 35. Căci cine va vrea să-și mântuiască sufletul său, pierde-l va. Iară cel ce-și va pierde sufletul său pentru mine și pentru Evanghelie, acela-l va mântui. 36. Căci ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată, și-și va pierde sufletul său? 37. Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său? 38. Căci cine se va rușina de mine și de cuvintele mele întru acest neam preacurvar și păcătos: și Fiul omului se va rușina de el, când va veni întru mărirea Tatălui său cu sfinții îngeri.

